

UTDANNINGSPROGRAM

FOR

SPECIALITETEN

SAMFUNNSMEDISIN

Revidert versjon: 19. mai 2015

Utarbeidet av spesialitetskomiteen i samfunnsmedisin

Første utgave: 28/3-2008, revidert 10/12-2011, 23/1-2012 og sist 19.5.2015

INNHALDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	3
1 METODEKUNNSKAP	5
1.1 LÆRINGSMÅL.....	5
1.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	6
2.1 LÆRINGSMÅL:.....	6
2.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	7
3 KUNNSKAPSHÅNDTERING OG FORMIDLING.....	7
3.1 LÆRINGSMÅL.....	7
3.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	8
4 SAKSBEHANDLING.....	8
4.1 LÆRINGSMÅL.....	8
4.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	8
5 PLANARBEID.....	9
5.1 LÆRINGSMÅL.....	9
5.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	9
6 RÅDGIVNING	10
6.1 LÆRINGSMÅL.....	10
6.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	11
7 ADMINISTRASJON, LEDELSE, ØKONOMI OG PRIORITERING	11
7.1 LÆRINGSMÅL.....	11
7.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	12
8 SAMHANDLING.....	12
8.1 LÆRINGSMÅL.....	12
8.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	13
9 KVALITETSSIKRING OG TILSYN	13
9.1 LÆRINGSMÅL.....	13
9.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	14
10 INTERNASJONALT HELSEARBEID	14
10.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	14
11 HELSERETT	15
11.1 LÆRINGSMÅL.....	15
11.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	15
12 HELSEBEREDSKAP, SMITTEVERN OG MILJØRETTET HELSEVERN.....	16
12.1 LÆRINGSMÅL.....	16
12.2 AKTIVITETSKRAV (DOKUMENTERES I LOGG).....	17

INNLEDNING

Spesialistutdanning av leger er regulert i Helsepersonelloven og Forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell. [Spesialitetsreglene](#) gir konkrete regler for utdanningen. Spesialistreglene vedtas av Helse- og omsorgsdepartementet.

Spesialistutdanningen i samfunnsmedisin består av tre elementer:

- praktisk tjeneste
- kurs
- veiledet utdanningsprogram

Målbeskrivelsen er det overordnede dokument som beskriver innholdet i faget, utdanningsmetoder og utdanningsmål. Målbeskrivelsen vedtas og gjennomgås/revideres av spesialitetskomiteen.

Utdanningsprogrammet består av:

- Veiledning i gruppe, ledet av en eller to veiledere i gruppe, 90 timer over 3 år.
- Obligatoriske kurs, 9 kurs

Utdanningsprogrammet utarbeides og revideres av spesialitetskomiteen.

Utdanningsprogrammet dekker følgende hovedområder:

- 1 METODEKUNNSKAP
- 2 FOREBYGGENDE OG HELSEFREMMEDE ARBEID
- 3 KUNNSKAPSHÅNDTERING OG FORMIDLING
- 4 SAKSBEHANDLING
- 5 PLANARBEID
- 6 RÅDGIVNING
- 7 ADMINISTRASJON, LEDELSE, ØKONOMI OG PRIORITERING
- 8 SAMHANDLING.
- 9 KVALITETSSIKRING OG TILSYN
- 10 INTERNASJONALT HELSEARBEID
- 11 HELSERETT
- 12 HELSEBEREDSKAP, SMITTEVERN OG MILJØRETTET HELSEVERN

[Kursprogrammet](#) er dynamisk og kursene kan omhandle fagområdene i forskjellig sammensetninger. Kursprogrammet er nærmere beskrevet i egen kursplan. Kursplanen vedtas og revideres av Norsk samfunnsmedisinsk forening.

[Utdanningsprogrammet](#) beskriver hvilken kompetanse leger i spesialitetsutdanning skal tilegne seg. Kompetansen tilegnes ved praktisk tjeneste, ved kurs, og i veiledningsgruppene.

Utdanningsprogrammet inneholder læringsmål med krav til kunnskap, ferdigheter og holdninger knyttet til hvert fagområde. Hvert fagområde må sees på som en modul. Sammen danner disse modulene det nødvendige grunnlaget for spesialitetsutdanningen i samfunnsmedisin. Disse modulene kan også brukes som selvstendige enheter i andre spesialitetsutdanninger.

Arbeid i veiledningsgrupper gir nyttig refleksjon over den praktiske tjenesten og kursutdanningen

Arbeidet i [veiledningsgruppene](#) vil ha som mål at leger i spesialitetsutdanning:

- får gjensidig kollegial veiledning i utøvelse av eget samfunnsmedisinsk arbeid
- får bedre oversikt over faget samfunnsmedisin
- får reflektert over egen praksis som samfunnsmedisiner og får styrket sin rolleforståelse
- får bygget faglige nettverk
- motiveres til å gjennomføre spesialistutdanningen i samfunnsmedisin

Veiledningsprogrammet skal bestå av 90 timer over tre år. Det skal foreligge forpliktende avtale om veiledning mellom legen i spesialisering og veilederen. Veileder skal ha gjennomført veilederutdanning i samfunnsmedisin.

Veiledningsprogrammet er nærmere beskrevet i [Veiledningshåndbok i samfunnsmedisin](#). Veiledningshåndboken er utarbeidet og forankret hos veilederkoordinatorene i Medisinsk fagavdeling i Legeforeningen.

Prosjektarbeid: Leger i spesialistutdanning skal gjennomføre et prosjektarbeid, og det vises til nærmere omtale i [Veiledningshåndbok i samfunnsmedisin](#).

Læringsmetoder:

Praksis: Som i de fleste andre spesialiteter vil en vesentlig del av læringen skje gjennom legen i spesialiserings erfaringer i den daglige praksis. I møte med utfordringer vil læring skje gjennom søk i faglitteratur, søk i ulike regelverk og gjennom gransking av ulike kunnskapskilder. Legen i spesialisering skal ha lav terskel for å kontakte sentrale kunnskapskilder som for eksempel Nasjonalt folkehelseinstitutt og Kunnskapssenteret for helsetjenesten. Det er viktig at legen i spesialisering benytter mulighet til å drøfte saker med erfarne samfunnsmedisinere, men også søke bistand fra andre fagpersoner i arbeidsmiljøet som kan bidra med verdifull samfunnsmedisinsk kunnskap.

Obligatoriske kurs: De obligatoriske kursene i samfunnsmedisin vil gi legen i spesialisering et godt grunnlag for å tilegne seg sentrale deler av den nødvendige samfunnsmedisinske kompetanse. Den direkte nytte av kursene vil avhenge av legens faktiske arbeidssituasjon, men siden alle leger i spesialisering gjennomgår de samme kurs, bidrar dette til å skape større forståelse for ulike deler av samfunnsmedisinen

Veiledningsgrupper: Samfunnsmedisinen er i stor grad et modningsfag hvor det er et stort behov for å drøfte ulike problemstillinger med andre kolleger. Veiledningsgruppene gir en uvurderlig mulighet til å drøfte utfordrende enkeltsaker den enkelte kandidat møter i sin praktiske hverdag samtidig som den gir god trening i gruppesamhandling. Særlig nyttig er veiledning i rolleforståelse og utveksling av erfaringer knyttet til egen rolleutøvelse. Temaer knyttet til områder som involverer fag, jus og forvaltningsmessige forhold egner seg også godt for gjennomgang i veiledningsgrupper.

Rolleforståelse og holdninger

Den samfunnsmedisinske utdanning består i stor grad av fakta om helsevesenets oppbygging, regelverk og medisinsk fagkunnskap, men utdanningen skal også bidra til styrket rolleforståelse og økt refleksjon. Det er grunnleggende å tilegne seg kunnskap om den rolle samfunnsmedisineren har i ulike posisjoner, herunder hvilken kontekst han/hun er i og hvordan den aktuelle arbeidsplass er organisert og styres. Sentralt i dette er forståelsen av sammenhengen mellom fag og politikk, de interne styringsstrukturer i organisasjonen og respekt for de demokratiske prinsipper.

Aktivitetskravene

Hvis aktivitetskrav ikke kan gjennomføres på eget arbeidssted, kan kravet gjennomføres i samarbeid med annen samfunnsmedisiner, med veileder eller i veiledningsgruppe.

1 METODEKUNNSKAP

1.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal ha kunnskap om/kjenne til:

- hvordan helse og sykdom, og risikofaktorer for helse og sykdom kan måles
- eksisterende offentlige og forskningsbaserte registre om helse, sykdom og risikofaktorer
- hvordan sykdomsutbrudd kan identifiseres og forebygges
- effektene av screeningsprogrammer
- risikoeksponering og medikalisering
- fordeling av helsetjenester i befolkningen
- effekt, effektivitet og nytte av ulike helsetilbud
- om risiko- og sårbarhetsanalyser
- kritisk vurdering av kunnskapsstoff
- medisinsk statistikk og epidemiologi
- IKT som arbeidsredskap
- ulike epidemiologiske studiedesign
- helseøkonomiske analyser
- metaanalyser
- de viktigste datakildene og hva slags data som kan fremskaffes
- styrker og svakheter ved bruk av spørreskjemaer og ulike intervjumetoder

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- gjennomføre studier om sykdomsforekomst, smitteoppsporing og om effektene av helsetiltak
- innhente kunnskapsbasert informasjon om helseforhold som grunnlag for politiske beslutninger
- utforme søknader til helserelaterte prosjekter
- veilede andre helsearbeidere i gjennomføring av mindre studier

- gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)
- bestille råd og veiledning fra forskningsinstitusjoner eller andre kunnskapsinstitusjoner
- bestille evaluering av tjenester fra forskningsinstitutt, konsulentfirma etc.

1.2 Aktivitetskrav (dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Metodekunnskap og kunnskapshåndtering. (Kurs H)
- Dokumentere at metodekunnskap har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Dokumentere at man har gjennomført to aktiviteter som beskrevet under ferdighetsmål ovenfor

2 FOREBYGGENDE OG HELSEFREMMEDE ARBEID

Samfunnsmedisinere i ulike virksomheter/forvaltningsnivåer vil være involvert i forebyggende og helsefremmende arbeid.

2.1 Læringsmål:

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal ha kunnskap om/kjenne til:

- folkehelsearbeid og folkehelseloven
- oversiktsarbeid over befolkningens helsetilstand
- ulike forebyggingsbegreper
- strategier mot bestemte målgrupper og tiltaksnivå for individer, grupper og samfunnsnivå
- mekanismene som skaper ulikheter i helse mellom befolkningsgrupper og hvilke faktorer som bidrar til mestring av livets utfordringer
- utfordringer for å nå utsatte befolkningsgrupper

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- utføre en kartlegging av helsetilstanden til en befolkningsgruppe
- analysere hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden i en befolkningsgruppe og fremme forslag til forebyggende tiltak
- igangsette et prosjekt som retter seg mot en befolkningsgruppe
- samarbeide om helsefremmende tiltak
- igangsette og lede forebyggende tiltak
- ha forståelse for når det blir mer samfunnsnyttig å iverksette gruppebaserte tiltak enn individuelle tiltak for å oppnå bedre helse
- vurdere ressursbruk, tiltak og faktiske konsekvenser av iverksatte tiltak

2.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Forebyggende medisin, helsefremmende arbeid og folkehelsearbeid (Kurs C)
- Dokumentere at forebyggende og helsefremmende arbeid har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte
- Gjøre en kartlegging av helsetilstanden/helsetilbudet til en gruppe og foreslå tiltak
- Presentere et forebyggende eller helsefremmende tiltak etter gjennomgang av plan og styringsdokumenter på egen arbeidsplass

3 KUNNSKAPSHÅNDTERING OG FORMIDLING

3.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- de viktigste kunnskaps/informasjonsbasene
- styrker og svakheter ved bruk av ulike intervjumetoder og spørreskjema
- hvordan utvikle/utarbeide lokale grunnlagsdata
- kommunikasjons- og formidlingsteknikker
- hvordan kontakte media for formidling av eget budskap
- hvordan ulike typer informasjons- og formidlingsteknikker kan virke på ulike målgrupper
- virkning/bivirkning av informasjonsstrategier
- hvordan en selv ved sin opptreden kan virke inn på budskapet

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- utføre søk i viktige sentrale informasjonsdatabaser (Folkehelseinstituttet, Kunnskapssenteret, SSB (Iplos, Kostra), Samdata, Helsebiblioteket, Cohrane, Pubmed (reviews))
- utføre søk i lokale data (f.eks. fra årsrapporter, regnskap, helse- og omsorgsrapporter, politi og sosialtjeneste)
- planlegge og bestille spørreundersøkelser, fokusgruppeintervju o.l.
- planlegge og bestille evaluering av tjenester fra forskningsinstitutt, konsulentfirma og lignende
- håndtere henvendelser fra media
- formidle kunnskap både skriftlig og muntlig overfor ulike mottagere
- være i stand til å kombinere og sette sammen informasjon fra ulike kilder og presentere dette på en hensiktsmessig måte
- legge opp en informasjonsstrategi som ivaretar behovet for ulike målgrupper (f.eks. befolkningen, pasientgrupper, ansatte)
- presentere samfunnsmedisinske konsekvenser av lokale planer, tiltak og beslutninger
- kunne vurdere kunnskapsgrunnlag for beslutninger på en analytisk og kritisk måte
- kunne reflektere over hvordan din formidling påvirker budskapet

3.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Metodekunnskap og kunnskapshåndtering (Kurs H)
- Dokumentere at kunnskapshåndtering og formidling har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Kunnskapsinnhenting og bearbeidelse:
 - Hente inn informasjon i form av (standardiserte) spørreskjema, intervju, statistiske grunnlagsdata og bearbeidning av dette
- Formidling:

Det gjennomføres aktiviteter innen samtlige tre punkter under. Som et minimum må det gjennomføres til sammen 10 aktiviteter:

 - undervise ulike målgrupper innen samfunnsmedisinske tema (f.eks. kolleger, studenter, pasientgrupper etc).
 - formidle samfunnsmedisinsk kunnskap til ulike grupper (f.eks. politikere, interessegrupper, ansatte i stat og kommuner etc)
 - presentere samfunnsmedisinsk informasjon i fagtidsskrift eller massemedier, kronikker, lærebøker, internettartikler, etc

4 SAKSBEHANDLING

Kunnskap om saksbehandling er grunnleggende i de fleste samfunnsmedisinske stillinger.

4.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- Lovverket som regulerer saksbehandling
 - Forvaltningsloven
 - Offentlighetsloven
 - Arkivlovgivningen
 - Lovverk om datasikkerhet
- saksbehandling i alle deler av den offentlige virksomhet
- saksfremstilling i alle deler av helsetjenesten

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- saksbehandling i egen virksomhet, selvstendig og/eller i samarbeid med andre
- bestille konsulenttenester eller teknisk bistand som er nødvendig for å gjennomføre en god saksbehandling

4.2 Aktivitetskrav (dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Helsereett og saksbehandling (Kurs E)
- Dokumentere at saksbehandling har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Behandle 10 saker i egen virksomhet

5 PLANARBEID

Planarbeid er sentralt for samfunnsmedisinere på alle nivåer i helsetjenesten.

5.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- lovgrunnlaget for planarbeidet, som lover, forskrifter, retningslinjer, strategier, overordnede vedtak mv
- hensiktsmessige prosesser for planarbeid
- metoder for informasjonsinnhenting i planarbeid
- egnete former for presentasjon av planer
- betydningen av forhold og faktorer som skal beskrives i planarbeidet
- planarbeid i andre virksomheter enn den leger i spesialisering selv tilhører
- overordnede planer som har betydning for egen virksomhet

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- lede gjennomføringen av en planprosess frem til ferdig plan i den virksomheten leger i spesialisering arbeider
- delta i planprosesser i andre virksomheter enn sin egen med ansvar for å ivareta den delen av planen som tilhører egen virksomhet
- bestille planer/planprosesser som krever kompetanse utover det leger i spesialisering selv innehar
- bestille konsulenttenester eller kompetansetilførsel til planarbeid leger i spesialisering selv leder eller deltar i
- samarbeide om planprosesser med andre virksomheter enn sin egen

5.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- gjennomføre obligatorisk kurs: Miljørettet helsevern, smittevern, helsemessig beredskap, planarbeid (Kurs B)
- dokumentere at planarbeid har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte
- lede gjennomføringen av en planprosess eller
- delta i 5 planprosesser, utredninger eller høringer

6 RÅDGIVNING

Rådgivning for samfunnsmedisinere kan deles inn i tre områder:

1. Medisinskfaglig rådgivning
2. Rådgivning i forhold til regelverk
3. Rådgivning i forhold til politiske utfordringer, spørsmål og vedtak

6.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/ha kjennskap til:

- medisinskfaglige vurderinger i forhold til lovverk og fortolkning av lovverk
- lovverk og forskrifter innen den helsetjeneste leger i spesialisering arbeider
- demografi, epidemiologi, konsekvensanalyser, risiko- og sårbarhetsanalyser, kunnskapsinnhenting og håndtering.
- sin plass i organisasjonen som rådgiver
- at rådgivningen overfor politiske organer er et krevende område som fordrer god rolleforståelse
- at kommunelegen har en viktig rolle i rådgivning i forhold til planer, tiltak og aktivitet som kan virker inn på befolkningens helse
- helseøkonomi og ha innsikt i samfunnsvitenskapelig metoder
- metoder for rådgivning
- tidstrendanalyser

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- utføre medisinsk faglig rådgivning
- Utføre helsediplomati og bistå i å finne gode og holdbare løsninger i en åpen dialog med partene
- gi rådgivning i forhold til regelverk
- gi rådgivning i forhold til politiske utfordringer, spørsmål og vedtak
- definere sin rolle som rådgiver i forhold til tilsynsoppgaver
- å skille rådgivningsoppgaver fra for eksempel tilsynsoppgaver, forvaltningsoppgaver eller linjelederoppgaver.
- samarbeide om rådgivningsoppgaver
- samarbeide om forvaltningsoppgaver
- samarbeide om prosjektoppgaver
- samarbeide om konkrete gjennomføringsoppgaver
- ha kunnskap om forholdet mellom politisk og administrativ myndighet og styringslinjer i egen organisasjon

6.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Kommunikasjon og formidling – rådgivning og samhandling (kurs G)
- Dokumentere at rådgivning har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Dokumentere at det er gjennomført minimum 10 konkrete oppdrag innen rådgivning eller helsediplomati

7 ADMINISTRASJON, LEDELSE, ØKONOMI OG PRIORITERING

Som leder, rådgiver eller saksbehandler trenger samfunnsmedisineren innsikt i økonomi, administrasjon og helsevesenets organisering og styring.

7.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- helsesektorens organisering / struktur både på kommunalt og statlig nivå
- politisk og administrativ styring av helsetjenesten
- finansieringsmåter og organisering av spesialisthelsetjenester og kommunale helsetjenester
- budsjettering og regnskapsprinsipper i offentlig forvaltning
- sosialtjenestens organisering og tjenester
- statlige velferdsordninger – NAV systemet
- frivillige organisasjoners arbeid og oppgaver innen helse- og velferdstjenestene
- det politiske beslutningssystemet i kommune og stat
- økonomiske modeller for styring av helsetjenesten
- økonomisk evaluering og prioritering av helsetjenester
- kostnad-nyttevurderinger
- ulike ledelsesmodeller
- pasientrettigheter, inkludert begreper som nødvendig helsehjelp, behandlingsgarantier og ordninger for valg av tjenestetilbydere
- bruk av indikatorer for måling/registrering av kvalitet
- budsjettbehandling i offentlig forvaltning fra Stortinget ned til helseforetak og kommunale tjenester

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- sette mål for virksomheten
- sette opp et budsjett for en deltjeneste
- beskrive og iverksette prioriteringer
- identifisere og prioritere de viktigste strategiene for å nå oppsatte mål
- vurdere et budsjettoppsett og regnskap på alle helsetjenestenivå
- kunne vurdere driftsmessige forhold opp mot budsjett og regnskap
- kunne argumentere for prioriteringer innen tjenester satt opp mot brukerbehov og økonomi
- budsjettprosess/ budsjettarbeid i egen virksomhet

7.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Administrasjon og ledelse for samfunnsmedisinere (Kurs F)
- Dokumentere at administrasjon og ledelse har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Dokumentere ledelse av 10 møter.
- Ledet et av møtene i veiledningsgruppa
- Dokumentere ledererfaring fra ulike stillinger, inklusive prosjektledererfaring hvor prosjektet har medført ledelse av flere personer, eller
- Dokumentere å ha deltatt i:
 - budsjettarbeidet og regnskapsvurderinger for et tjenesteområde
 - et prosjekt som har betydning for prioriteringer og økonomiske vurderinger
 - budsjettmøter og/eller behandling av budsjett i forvaltningen

8 SAMHANDLING

Samhandling kan inndeles på denne måte:

- samhandling innenfor helsetjenesten
- samhandling mellom helsetjenesten og andre offentlige instanser
- samhandling mellom helsetjenesten og private instanser

Samhandling fremmes av gode IKT løsninger. Sentrale helsemyndigheter har de siste årene hatt flere prosjekt med tanke på IKT utvikling i samhandlingsøyemed.

8.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisiner skal kunne/kjenne til:

- tilegne seg oversikt over de områdene der samhandling er påkrevet og aktuelt, og skaffe innsikt i metoder for samhandling.
- egne forutsetninger og begrensninger i kommunikasjon og samhandling på individ- og systemnivå, med arbeidskolleger innenfor og utenfor legegruppen, enkeltpasienter, grupper av pasienter og deres pårørende, brukergrupper, eksterne partnere, på tvers av ulike sektorer.
- utfordringsbildet knyttet til elektronisk samhandling i helsevesenet og storsamfunnet
- store nasjonale, regionale og lokale IKT-prosjekter

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- beskrive oppgaver og ansvarsfordeling på egen arbeidsplass
- beskrive oppgave og ansvarsfordeling eksempelvis mellom nivåene stat og kommune
- foreslå og/eller gjennomføre tiltak for å bedre samhandling
- med ståsted egen arbeidsplass reflektere over, peke på utfordringer og komme med forslag/tiltak for å bedre samhandlingen på individ- og systemnivå

8.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Kommunikasjon og formidling – rådgivning og samhandling (Kurs G)
- Dokumentere at samhandling har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Dokumentere deltakelse i 20 relevante samhandlingsmøter

9 KVALITETSSIKRING OG TILSYN

Alle som yter helsetjenester er forpliktet til å ha system som sikrer at tjenesten er forsvarlig og at det foregår vedlikehold, evaluering og forbedring der dette er nødvendig.

Lov om statlig tilsyn gir Statens helsetilsyn myndighet til å føre tilsyn med all helsetjeneste og alt helsepersonell for å kontrollere at tjenestene ytes i henhold til forsvarlighet og krav i lov og forskrift.

9.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- nasjonale føringer og strategier for kvalitetsforbedringsarbeid
- lovverk som styrer helsetjenesten
- lovgrunnlag for statlig tilsyn
- internkontroll og avvikshåndtering
- kvalitetsteori og betydningen av å jobbe systematisk med kvalitetsforbedring

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- Gjennomføre tilsyn/internrevisjon i egen virksomhet
- Gjennomføre tilsyn i henhold til Forskrift om miljørettet helsevern
- Bistå virksomheten i systematisk styring og kontinuerlig forbedringsarbeid i tjenestene
- Bidra til aktiv bruk av avvikssystem som ledd i forbedringsarbeidet
- Gjennomføre en ROS-analyse

9.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Kvalitetsarbeid og tilsyn (Kurs D)
- Dokumentere at kvalitetssikring og tilsyn har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Behandle eller gjennomgå 10 klager eller avviksmeldinger (Kan være samme saker som i pkt 11.3)
- Har deltatt i arbeid med utarbeiding eller evaluering av prosedyrer på arbeidsplassen
- Har utarbeidet eller deltatt i arbeid med ROS-analyse

10 INTERNASJONALT HELSEARBEID

Mange helseproblemer kan ikke løses uten internasjonalt samarbeid. Eksempler på dette er smittsomme sykdommer, miljøhelse og helsesystemutvikling. For at norske samfunnsmedisinere skal delta i og forstå denne delen av faget, må de sette seg inn i Norges deltakelse i internasjonalt helsearbeid.

10.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- Norsk deltakelse i internasjonale helsearbeid
- hvordan de mest aktuelle internasjonale organisasjoner er oppbygd og arbeider med helse

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- Utføre søk i nasjonale og internasjonale databaser for å oppdatere seg på helseproblemer i andre land.
- bidra med nasjonale opplysninger som kan brukes av delegater som representerer Norge i utlandet
- kunne bestille rapporter fra utlandet
- kunne planlegge og bestille informasjon som kan brukes i nasjonal helseplanlegging
- kjenne til sammenhengen mellom politiske systemer, helsetjenestetilbud og sykdomsforebygging – og bekjempelse
- kjenne til den globale belastning av sykdom

10.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Dokumentere at internasjonalt arbeid har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Kurs I

11 HELSERETT

Samfunnsmedisin er et fagfelt i grenselandet mellom jus, medisin og økonomi og utøves i stor grad innenfor rammen av offentlig forvaltning.

Helserettens betydning er sterkt økende i vårt samfunn. Det gjelder i forholdet mellom helsepersonell og pasient, og mellom helseforvaltningen og befolkningen.

11.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- Hvordan rettsregler blir til, hvordan de formes og omformes
- Alle sentrale lover og forskrifter som regulerer helsetjenesten
- Regelverket som gjelder for alle sentrale deler av en samfunnsmedisiners arbeid
- lovforklaring

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- innhente juridiske råd ved behov
- anvende riktig regelverk i sitt daglige virke
- det regelverk som regulerer helsepersonells arbeid

11.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Helserett og saksbehandling (Kurs E)
- Dokumentere at helserett har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Behandle eller gjennomgå 10 klager eller avviksmeldinger.
(Kan være samme saker som i pkt. 9.3)
- Delta i utarbeidelse eller evaluering av prosedyrer på egen arbeidsplass

12 HELSEBEREDSKAP, SMITTEVERN OG MILJØRETTET HELSEVERN

I de fleste samfunnsmedisinske stillinger vil det være behov for kompetanse innen helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern.

12.1 Læringsmål

Kunnskapsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne/kjenne til:

- Helseberedskap
 - Lovgrunnlag
 - Beredskapsplaner på det nivå man arbeider og til de viktigste samarbeidspartnere
 - Risiko- og sårbarhetsanalyser, katastrofeplaner i forhold til helse- og sosialtjenesten, smittevernplan herunder pandemiberedskap.
 - Organisering av beredskapsarbeid til vanlig og ved aksjoner i egen organisasjon
 - Egne oppgaver og fullmakter
 - Politiets rolle, oppgaver og myndighet i en beredskapssituasjon
 - Politimesterens Lokale Rednings Sentral
 - Statlige organers rolle og oppgaver; Fylkesmann, Helsedirektorat og departement
 - Hvilke organisasjoner som kan bidra i beredskapssituasjoner og hvordan man kommer i kontakt med dem

- Smittevern
 - Lovgrunnlag
 - Smittevernplan og pandemiplan
 - Infeksjonskontrollsystem for sykehjem og for sykehus
 - Generell infeksjonsmedisin som er aktuell på det nivå samfunnsmedisineren fungerer
 - Forebygging og smitteverntiltak, for å begrense spredning av infeksjonssykdommer med spesielt fokus på de vanligste.
 - Dagens vaksinasjonsprogram
 - Hvem som arbeider med smittevern i egen organisasjon
 - Hvordan helsetjenesten fungerer til vanlig og under et utbrudd med en infeksjonssykdom.
 - Statlige myndigheters rolle og funksjon

- Miljørettet helsevern
 - Lovgrunnlag, forskrifter og veiledere for kommunalt nivå.
 - Hvordan kommunal tjeneste er organisert innen dette området.
 - Innbyggernes helsetilstand i kommunen, lage oversikt
 - Hvilke utfordringer som finnes i eget ansvarsområde(kommune) innen miljørettet helsevern
 - Hvem som gjør hva innen egen organisasjon og på spesialisthelsenivå.
 - Hvilke metoder som finnes tilgjengelig

Ferdighetsmål:

Samfunnsmedisineren skal kunne:

- bidra til å utarbeide helseberedskapsplaner
- bidra aktivt i beredskapssituasjoner i egen virksomhet
- utarbeide og forstå en risiko og sårbarhetsanalyse innen beredskapsfeltet
- kjenne til kommuneoverlegens ansvar for smittevernplanleggingen
- LRS-legens ansvar og oppgaver
- bidra til å utarbeide smittevernplaner i egen organisasjon
- kartlegge og overvåke smittsomme sykdommer og kunne gjennomføre aktuelle smitteverntiltak
- utarbeide en tilsynsplan innen miljørettet helsevern
- gjennomføre et tilsyn innen miljørettet helsevern
- fatte et vedtak etter forskrift om miljørettet helsevern på delegert myndighet eller i hastesaker

12.2 Aktivitetskrav (Dokumenteres i logg)

- Gjennomføre obligatorisk kurs: Miljørettet helsevern, smittevern, helsemessig beredskap, planarbeid (Kurs B)
- Dokumentere at helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern har vært hovedtema på minst ett veiledningsmøte.
- Behandlet, eller deltatt i, 10 ulike saker om helseberedskap, miljørettet helsevern eller smittevern. Hvorav minst en sak innen hvert område.